

Bijlage

Uitgebreide reactie van NGO's op Terra Progress Report 2020 van ING

1. Het is positief dat ING klimaatreductiedoelstellingen publiceert voor een aantal sectoren waaraan ING fors leent. In een leesbaar rapport, dat duidelijk maakt dat ING's inzet hierop geen hobby is van ING's afdeling duurzaamheid, maar gedragen wordt door de directie van de bank.
2. Het is positief dat ING alle informatie en methodieken die het hanteert publiek beschikbaar stelt (open source), hierin actief samen werkt met andere banken en 2DI, en ook andere banken aanspoort om te meten en te sturen op klimaat.
3. Het is zinnig dat ING zijn heldere commitment om kolen vrijwel helemaal uit te faseren herhaalt (p 20).
4. Het is zinnig dat ING tussendoelen heeft opgenomen, voor emissiereducties voor tussenliggende jaren, en niet enkel doelen voor de (zeer) lange termijn als 2040 of 2050.
5. Positief dat ING voor het eerst meldt investeringen in olie/gas sector af te willen bouwen: 'ING is committing to reduce its financing to the upstream oil and gas sector by 19% by 2040 compared with 2019 levels.' (p 23) Echter: dit is nog veel te weinig, en veel te laat
6. Expliciet beleid van ING, gericht op definiëring van concrete klimaatdoelstellingen in lijn met een maximale temperatuurstijging van 1.5 graad, zoals benoemd in het Klimaatakkoord van Parijs, mist nog.

ING committeert zich wel expliciet aan het Parijs Akkoord van 2015 maar geeft geen blijk dat het notie heeft genomen van, laat staan dat het handelt, naar relevante VN rapporten nadien.

a. Uit het IPCC-rapport van oktober 2018 bleek dat er enorme verschillen van impact zijn als we ons beperken tot maximaal 2 graden temperatuurstijging in plaats van maximaal 1.5 graad stijging. O.m. sterk vergrote risico's voor bewoners van kleine eilandstaten en deltagebieden. 10 cm minder zeespiegelstijging betekent dat 10 miljoen minder mensen gevaar lopen hierdoor. Koraalriffen: 99% vernietiging of 70-90%. Noordpool ijsvrij: eens in de 10 jaar of eens in de 100 jaar. Grotere kans op extreme hitte en tropische cyclonen met zeer heftige regenval bij 2 graden stijging. Reële kans op meerdere meters temperatuurstijging als ijskap van Groenland en Antarctica deels smelt. Het verschil tussen 2 en 1.5 graad stijging is verschil van 2 miljoen km² ontdooide permafrost. Het IPCC benadrukt dat het verschil tussen 2 en 1.5 graad stijging betekent dat o.a. duurzame energie een veel groter deel van de energiemix moet gaan uitmaken. In een maximaal 1.5 graad stijging – scenario moet 70-85% van energieopwekking in 2050 duurzaam zijn.

https://report.ipcc.ch/sr15/pdf/sr15_spm_final.pdf. ING zou zich dan ook expliciet moeten committeren aan een maximale temperatuurstijging van 1.5 graad.

b. In een rapport van november 2019 (<http://productiongap.org/>) constateert UNEP dat er een gapend gat zit tussen de 2- en de 1.5 graad doelstelling t.a.v. de te verwachten productie van fossiele brandstoffen. Huidige exploitatieplannen leiden tot winning van 50% meer fossiele brandstoffen dan wat past in een 2 graden scenario en 120% meer dan wat past in een 1.5 graad scenario. Het rapport stelt ook: 'coal, oil, and gas are the central drivers of climate change,' 'This production gap is largest for coal,' en 'Oil and gas are also on track to exceed carbon budgets.' ING zou niet mee moeten werken aan deze production gap.

De International Energy Agency (IEA) heeft in oktober 2020 voor het eerst een scenario gepubliceerd dat is gericht op een maximale temperatuurstijging van 1.5 graad: NZE2050:

<https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2020/achieving-net-zero-emissions-by-2050#abstract>. Hier valt nog wel op af te dingen (staat nog niet centraal, tijdspad slechts tot 2030, te positieve aannames t.a.v. het nog onbewezen CCS (opslag), zie o.a. <http://priceofoil.org/2020/10/22/weo-2020-a-small-step-when-the-world-needs-a-giant-leap/>, maar is desalniettemin een belangrijke stap vooruit. PACTA kan toegepast worden op ieder denkbaar scenario. Het zou zinnig zijn als ING per 2021 het nieuwe IEA 1.5 graad scenario gaat volgen.

7. ING is een leider op kolen, maar een volger op olie/gas, wat een beduidend groter deel uitmaakt van ING's portefeuille dan kolen. Bij kolen volgt ING helemaal geen IEA (SDS) model, maar faseert dit binnen enkele jaren (voor 2025) vrijwel helemaal uit omdat kolen schadelijk is. ING maakt niet aannemelijk waarom kan de bank deze stap wel op kolen kan zetten, maar niet op olie en gas.

- ING is niet alleen verreweg de grootste Nederlandse financier in fossiele energiebedrijven, maar behoort ook relatief tot de grootste financiers van fossiele energiebedrijven. Waar ING volgens onderzoeken in de afgelopen jaren op zo'n 80% fossiel uit kwam (van alle energiegerelateerde leningen) kwam bijvoorbeeld Rabobank uit op ongeveer 50% naar fossiel en 50% naar duurzaam. Van de Volksbank gingen 100% van de energiegerelateerde investeringen naar duurzame energie (bedrijven). Dit heeft niets te maken met de focus van de bank (de ene bank investeert bijvoorbeeld meer in landbouw, en de andere in energie), maar om financieringskeuzes die banken maken binnen de energiesector. Zie bv: <https://eerlijkegeldwijzer.nl/media/494540/two-pager-energieleningen-en-financiele-instellingen-2018def.pdf>
- Het beleid van ING ten aanzien van de olie- en gassector lijkt flink tegenstrijdig te zijn met oproepen van VN en Europese bewindslieden.

Zo bepleit de Secretaris-Generaal van de VN, Guterres, het stoppen van investeringen in fossiele energie: <https://apnews.com/article/virus-outbreak-summits-environment-austria-california-db9ad6b20a5995ed735ddd6f78b1508b>, en oa https://twitter.com/edking_1/status/1315586520905113603?s=20

Zes Europese ministers deden de volgende oproep: 'We – ministers of the Netherlands, Denmark, France, Spain, Germany and Sweden, and the European commissioner for international partnerships – ask the World Bank and the IMF to deliver on: Clear results on green and inclusive recovery. We need to ensure that the Covid response not only addresses short-term needs, but also fosters long-term resilience. We need to urgently phase out investments in coal, oil and gas, while redirecting funds to green jobs and access to renewable energy. We need to remove fossil fuel subsidies, while strengthening social safety nets.'
<https://www.theguardian.com/business/2020/oct/14/world-bank-and-imf-must-spearhead-a-green-and-inclusive-recovery>.

- Deze oproepen staan lijnrecht tegenover ING's stelling op p 28: 'If investment in existing global oil and gas fields were to stop completely, the decline in output would be about 8% per year. This is larger than any plausible fall in global demand, and so investment in both existing and new fields will still be required. Footnote 32: 'The oil and gas industry in energy transitions, IEA, 2020'
- ING's doel t.a.v. de olie- en gassector staat in schril contrast met wat nodig is aan emissiereductie volgens de VN: <https://www.unenvironment.org/news-and-stories/press-release/cut-global-emissions-76-percent-every-year-next-decade-meet-15degc>

8. ING's beleid ten aanzien van olie en gas is beperkt tot upstream: ING aims to reduce financing to upstream oil & gas by 19% by 2040 from 2019 levels.

Handel in olie- en gas is niet meegenomen in ING's beleid, en dat betreft een forse loophole, gelet op het feit dat juist ING (en diverse andere Nederlandse banken) fors investeren in oliehandelaars. Het zijn transportation companies als bv TC Energy (TransCanada), die met infrastructuurprojecten als de Keystone XL Pipeline, de infrastructuur leveren die cruciaal is voor expansie van bijvoorbeeld de Canadese teerzandolieproductie (die ING juist niet zegt te willen financieren). Idem dito voor pijpleidingen voor gas en olie. Als dit binnen SDS buiten beschouwing wordt gelaten, is dit een manke van SDS, maar betekent het nog niet dat ING er voor hoeft te kiezen om deze belangrijke sector buiten beschouwing te laten.

Zie ook: <https://www.stand.earth/latest/new-report-reveals-european-banks-financing-trade-controversial-amazon-oil-us>

9. Een fundamentele zwakte aan de 2DII methodologie die gebruikt wordt is dat de power sector en de upstream sector op dezelfde manier behandeld worden.

Dat is fundamenteel verkeerd: power (elektriciteit) gaan we waarschijnlijk nog eeuwen nodig hebben als energiedrager, om de energie te vervoeren die opgewekt zal gaan worden met steeds schonere en efficiëntere energiebronnen. Maar van upstream moeten we echt af, op korte termijn. Nu wordt door ING beargumenteerd dat we gas nog lang nodig hebben, als transitiebrandstof (p 26).

10. ING benadrukt herhaaldelijk: Terra approach is 'engagement driven' (bv p 8). Engagement dient echter geen doel op zich te zijn, het is maar een middel, dat soms wel en soms niet werkt.

Succes van engagement in de oliesector valt erg te betwijfelen: ondanks groene beloften heeft geen van de 8 grootste oliemaatschappijen in de wereld een klimaatplan dat voldoet aan de doelstellingen van het Klimaatverdrag van Parijs. Dit is de conclusie van een recent rapport van Oil Change gebaseerd op data van Rystad Energy. <http://priceofoil.org/2020/09/23/paper-finds-failure-in-oil-industry-climate-plans/>

TABLE 1: ASSESSING THE OIL MAJORS' CLIMATE PLANS

	BP ⁴³	Chevron ⁴⁴	Eni ⁴⁵	Equinor ⁴⁶	ExxonMobil ⁴⁷	Repsol ⁴⁸	Shell ⁴⁹	Total ⁵⁰
Ambition								
Stop exploration	Only in new countries ⁵¹	No	No	No	No	No	No	No
Stop approving new extraction projects	No	No	No	No	No	No	No	No
Decline oil and gas production by 2030	Roughly 30 percent drop by 2030 ⁵²	No	Plateau by 2025, decline only for oil ⁵²	No	No	No	No	No
Set long-term production phase-out plan aligned with 1.5°C ⁵³	No	No	No	No	No	No	No	No
Integrity								
Set absolute target covering all oil and gas extraction (full equity share)	Absolute; major Scope 3 loophole ⁵⁴	No	Yes ⁵⁵	Scope 3; intensity target only	No	Scope 3; close to absolute ⁵⁶	Scope 3; intensity target only	Scope 3 "net zero" only in Europe

11. ING volgt op p 26 en 28 wel erg klakkeloos de fossiele lobby en IEA (sterk beïnvloed door diezelfde fossiele lobby) met de opmerking dat gas een transitional fuel is.

In de praktijk leidt dit tot verschuiving van investeringen naar aardgas, in diverse landen (bijvoorbeeld VS en Argentinië) in het bijzonder tot schaliegaswinning. Investerings in schaliegas in Nederland zijn nu overigens verboden. Gas, en in het bijzonder schaliegas, zou niet als transitie moeten worden beschouwd, want draagt eveneens bij aan klimaatverandering, en schaliegas heeft de nodige andere negatieve impacts: op biodiversiteit en op de sterke toename van fabricage van (single use) plastics in bv. de VS (wat bijdraagt aan de plastic soep). Maar de toenemende investeringen in schaliegas leidt bijvoorbeeld ook tot mensenrechtenschendingen in Argentinië voor inheemse bevolkingsgroepen. Het is belangrijk dat banken integraal, holistisch en coherent duurzaamheidsbeleid voeren, en niet onder de noemer van misplaatste transitie meer gaan investeren in een energiebron die toenemende negatieve impact heeft voor mens, milieu, dieren en klimaat. Zie o.m.: <https://eerlijkegeldwijzer.nl/media/495195/2019-07-praktijkonderzoek-plastic-finance.pdf>, <https://www.batimes.com.ar/news/economy/vaca-muerta-the-risky-bet-on-argentinias-fracking-industry.phtml>, <https://www.ad.nl/opinie/pak-de-producenten-van-plastic-aan-te-beginnen-bij-shell-br-br~a34f1d7c/>

12. Aviation (p 61 – 65): Klimaatambities binnen de luchtvaartsector zijn nog beperkt.

ING stelt dat duurzamere brandstof etc moeizaam/traag zal gaan. ING's 'next steps' (p 65) beperken zich echter tot kleine stapjes en routinematige gesprekken hoe belangrijk klimaat wel niet is, in plaats van het stellen van scherpe financieringseisen op het gebied van klimaat, en/of bijvoorbeeld de ambitie om samen met andere financiers de luchtvaartsector te dwingen om scherpere klimaateisen aan zichzelf te stellen in lijn met Parijs.

Het is best mogelijk om strenge voorwaarden aan financiering te stellen. Zie bijvoorbeeld het nieuwe Franse beleid: 'The French government wants Air France to halve its overall carbon-dioxide emissions per passenger-kilometre by 2030, compared with 2005 levels. This is in line with plans already set out by the airline. The CO2 reduction target for domestic flights, however, is even more stringent: the finance minister is calling for a 50% reduction by the end of 2024.' <https://www.flightglobal.com/strategy/french-government-sets-green-conditions-for-air-france-bailout/138160.articl>

13. T.a.v. Residential real estate (p 36 e.v.): dit is een belangrijk deel van ING's balans, maar ING schetst hier een tamelijk treurig beeld: het lukt ING decennialang niet om aan B2DS scenario te voldoen vanwege onwil van de burger en gebrek aan goede overheidsregelgeving, aldus ING. En ING legt zich hierbij neer. ING legt de verantwoordelijkheid puur bij de overheid en dat is niet terecht.

14. ING kiest doelbewust voor een analyse per sector, niet voor een analyse van ING's hele portfolio in één keer.

We delen in veel gevallen ING's stelling dat terugtrekken uit de meeste sectoren niet de ultieme oplossing hoeft te zijn, want de meeste sectoren blijven ook in een duurzame wereld nodig - maar dat de bank vooral invloed probeert uit te oefenen om de bedrijven in die sectoren te laten verduurzamen. Voor sectoren als onroerend goed, transport en elektriciteit lijkt ons dit zinnig, maar dit geldt voor ons niet voor olie en gas. Wat betreft die sector maakt ING niet duidelijk wat daarvan op de duur het bestaansrecht is, al rechtvaardigt de bank dit voor zichzelf door te stellen dat er nog vrij lang fossiel fuels gebruikt zullen worden. Een andere zwak punt van de focus op de ontwikkeling van product- en productietechnologieën (en van de focus op "oude" bedrijfstakken) is dat andere duurzaamheidsissues (naast het klimaatprobleem) niet meegenomen worden. Bijvoorbeeld: als op den duur alle auto's elektrisch rijden zijn de problemen met de enorme infrastructuur die voor autorijden en parkeren nodig is en die tot veel problemen in steden leidt nog precies hetzelfde. En dat geldt ook voor het materiaalgebruik dat nodig is om al die auto's te produceren, de vervuiling bij de productie van die materialen, de slechte arbeidsomstandigheden in mijnen, de geopolitieke gevolgen van de toenemende mondiale strijd om mineralen, de recycling issues, etc. Door dat allemaal niet te benoemen, terwijl het wel over scenario's voor de komende 30 jaar gaat, lijkt ING te zeggen dat we daar over 30 jaar wel weer eens over gaan nadenken. Dat is uiteraard geen echt duurzaamheidsbeleid. Het gebrek aan holistisch, coherent beleid bleek bijvoorbeeld uit ING's reactie in de media op het praktijkonderzoek van de Eerlijke Bankwijzer over schaliegas en plastic soep in juli 2019. ING

liet in een reactie aan de NOS weten dat de bank er bewust voor gekozen heeft om te investeren in bedrijven die actief zijn in de gaswinning. "De ING financiert geen kolencentrales meer. Gasopwekking speelt een belangrijke rol in de energietransitie, omdat het de Verenigde Staten bijvoorbeeld in staat stelt om kolencentrales te sluiten." Gascentrales zijn relatief milieuvriendelijker dan kolencentrales. Los van ING's citaat over het niet meer financieren van kolencentrales, die feitelijk onjuist is t.a.v. financiering van een nieuwe kolencentrale in Indonesië, en ook los van de vraag of schaliegas niet ook kwalijke gevolgen heeft voor het klimaat, geeft deze reactie aan dat de bank geen coherent, holistisch beleid voert. Wel inzet op het tegengaan van klimaatverandering, maar niet tegelijkertijd kijkend naar de impact van deze investeringen op andere duurzaamheidsissues, zoals sterk groeiende risico's rondom verlies van biodiversiteit.

15. Wat een meer fundamenteel nadeel is van de gekozen sector-focus, is dat als vanzelf de ontwikkeling van product- en productietechnologieën centraal komt te staan.

Bij elke sector wordt gekeken welke nieuwe productietechnologieën mogelijk zijn om hetzelfde product met minder CO₂-uitstoot te maken (elektriciteit, cement), of om door nieuwe technologie dezelfde dienst met minder CO₂-uitstoot te leveren (luchtvaart, transport) of om producten te maken die minder uitstoten (auto's). Het voorkomen van klimaatverandering wordt daarmee een technisch probleem, terwijl het in grote mate ook een verdelings- en organisatievraagstuk is. De producten, diensten en businessmodellen van die bedrijven worden niet ter discussie gesteld. Bijvoorbeeld: als het er om gaat de CO₂-uitstoot van zeetransport te verminderen, kunnen we ook meer regionaal gaan produceren, geen goedkope t-shirts uit Bangladesh halen en geen veevoer uit Brazilië. Luchtvaartmaatschappijen kunnen zich uitsluitend richten op zuinigere of vollere vliegtuigen, maar kunnen zich ook verbreden tot mobiliteitsleveranciers of leveranciers van video-conferencing. ING heeft in die sectoren ook klanten die ze kan stimuleren om andere keuzes te maken, maar dat blijft nu buiten beeld. ING wil nu haar best doen voor de overgang naar elektrische auto's bijvoorbeeld, zonder te kijken naar hoe de mobiliteitsbehoefte van mensen op andere manieren (deel-auto's, trein, fiets, ruimtelijke ordening m.b.t. waar we wonen en werken, etc.) aangepakt kan worden. Het stimuleren van deelauto's heeft potentieel meer klimaatimpact dan de overgang naar EVs (het beste is natuurlijk allebei), maar als je alleen op de technologie focust, dan blijven andere manieren om zaken te organiseren buiten beeld. De sectorgrenzen zijn dan ook gebaseerd op de "oude economie", waar duurzaamheid geen grenzen aan stelde, i.p.v. een nieuwe economie die probeert op een efficiënte manier in behoeftes te voorzien. Juist de corona crisis heeft ons geleerd dat er ook heel veel alternatieven mogelijk zijn door meer thuis te werken of alternatieve vergaderopties op te starten. Wat is ING's visie daarop? ING zet nu volkomen in op technologische ontwikkelingen binnen de bestaande sectoren. Dat is beperkt.

16. Samenhangend hiermee is ook ING's focus op het meten van de klimaatintensiteit per eenheid product een probleem: als de productie en verkoop van het aantal producten/diensten tegelijk blijft groeien gaat de klimaatwinst weer grotendeels verloren. Dat blijft buiten beeld in ING's dashboards. De bank geeft wel aan dat het dit probleem erkent, maar er wordt niet echt serieus mee omgegaan in de gekozen methodologie. Dat is een zwakte.

17. ING's keuze voor bepaalde prioriteitssectoren stemt voor een belangrijk deel met deze sectorverdeling volgens het IPCC overeen, op één grote uitzondering na: landbouw, bosbouw en ander landgebruik, volgens IPCC goed voor 24% van alle broeikasgasemissies (m.n. door ontbossing, landconversie, etc.).

Dat is een heel lastige sector om in te passen in de aanpak van 2ii en ING vanwege 'gebrek aan data', maar wel nodig. ING onderkent in dit nieuwe rapport wel dat de bank hier aan moet werken, en benoemt dat 'alternative approaches need to be developed' en 'we are keen to continue these types of exploratory discussions' (p 76). Voortgang hierop is belangrijk, voor ING en andere banken, en het kan zinnig zijn als ING hier (ook) met (nieuwe) dataleveranciers spreekt hoe de bank deze hiaat kan aanpakken.

18. Beleggingen op de balans van ING (t.a.v. aandelen en bedrijfsobligaties) ging het hier eind 2019 om 17,8 miljard Euro aan aandelen en bedrijfsobligaties) en vermogensbeheer voor klanten (eind 2019 beheerde ING een vermogen van 40 miljard Euro) laat ING buiten beschouwing.

In het 'Commitment van de financiële sector' van juli 2019, dat ook ondertekend is door ING, staat onder meer dat 'de partijen actie ondernemen om het CO2 gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen te meten'. In het 'Commitment van de financiële sector' van juli 2019, dat ook ondertekend is door ING, staat onder meer dat 'de partijen ondernemen actie om het CO2 gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen te meten. (...) Uiterlijk in 2022 maken de partijen hun actieplannen inclusief reductiedoelstellingen voor 2030 bekend voor al hun relevante financieringen en beleggingen'. In de Spitsbergen Ambitie 2018-2020, die ING zomer 2018 heeft getekend, staat onder meer 'actief meten en extern rapporteren over klimaatimpact, zoals CO2/€ en gefinancierde technologie. Dit passen we toe voor alle meetbare financieringen en beleggingen op basis van PCAF, 2Dii, en/of soortgelijke meetmethoden. De uitkomsten gebruiken we tevens ten behoeve van strategieën voor duurzaam investeren; 2. gebruikmaken van klimaatscenario analyses en science-based targets ter ondersteuning van ons financierings-, beleggingsbeleid en onze strategieën, om te kunnen voldoen aan het Parijsakkoord;' ING's beleggingen op de balans alsmede de beleggingen in het kader van vermogensbeheer zijn materieel. ING dient dan ook de klimaatimpact van zijn beleggingen in lijn te brengen met de 1.5 graad doelstelling van 'Parijs'.

19. T.a.v. Elektriciteitsproductie en biomassa: een gemis is het gebrek van criteria die ING stelt aan duurzamere biomassa.

Als eerste, nog beperkte, stap zou ING t.a.v. financiering van (bedrijven werkzaam in) de productie van biomassa de voorwaarde kunnen stellen dat biomassa tenminste voldoet aan de 12 principes van de Roundtable on Sustainable Biomaterials (RSB). Uit beleidsonderzoek van de Bankwijzer in oktober 2020 bleek dat de meeste onderzochte banken hier publiek beleid op hebben, maar ING niet.

<https://eerlijkegeldwijzer.nl/media/496293/2020-10-beleidsonderzoek-eerlijke-bankwijzer-18e-update.pdf>
(criterium 22, p 49)

20. Zo'n 60 samenwerkende klimaat- en mensenrechten NGO's uit de hele wereld hebben in 2020 de 'Principles for Paris-Aligned Financial Institutions' gepubliceerd. Het zou positief zijn als ING beleid in lijn wil brengen met deze 'principles' vanuit de civil society.

https://www.banktrack.org/article/global_climate_groups_issue_guidance_to_finance_giants_on_aligning_with_paris_agreement_goals#